

REDACTIA:
și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.

Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

5933/1908

Examenul de cvalificație preotească, cu candidații la preoție din dieceza Aradului, prescris prin Statutul Organic și Regulamentul special, se va ținea *Joi în 2/15 Octomvrie* a. c., și zilele următoare la 9 ore a. m., în sala de ședință a Consistorului gr.-or. rom. din Arad.

La examen sunt admiși toți acei absolvenți de teologie, cari conform §-lui 8 din Regulamentul special și-au subșternut aici până în 1/14 Sept., a. c., cererile corespunzător instruite.

Arad, la 1/14 Septemvrie 1908.

*Consistorul gr.-ort. rom.
din Arad.*

La începutul anului școlar.

(s.) Ordin de deschiderea școalelor s'a dat. Inscrierile s'au făcut. Anuare s'au pus la dispoziția învățătorilor. Serviciul divin de începerea anului școlar s'a oficiat. Prelegerile, probabil, se vor fi început pretutindeni, afară de cazuri extraordinare.

Cu acestea considerațiuni îndeplinite s'a făcut oare tot, ce e de făcut de începutul anului școlar, la inaugurarea unui nou an de muncă și luminare?

Necesitățile și condițiunile de activitate efectivă ale școalelor sunt chestiuni foarte importante; ele reclamă, în zilele noastre, considerațiuni multilaterale, cu trudă și greu de împlinit și nu atârnă numai de superioritățile școlare, ori dela învățători, ci și de alte împrejurări, pe cari nu este permis a le pierde din vedere.

O inovațiune a noului an școlar, întemeiată pe ordinele autorităților de stat, este purtarea anuarului în două limbi, anume limba statului și limba naționalității, căreia îi aparține școala. Este evident, că în chipul acesta se poate controla mai cu eficacitate, întrucât s'a elaborat ori nu materialul prescris în planul de învățământ, dar în același timp se îngreunează partea așa zisă administrativă-școlară, sporind mult munca învățătorului.

Adaosul de muncă nu scutește pe învățători de îndeplinirea conștiincioasă a tuturor datorințelor lor astfel, cum sunt de fixate prin lege. De-altfel,

îmbunătățirea situației lor materiale, poate fi un îndemn la silință, la binemeritare prin rezultate palpabile în îndeplinirea datorințelor.

Dipozițiunile făcute în privința anuarului școlar pot fi îndeplinite fără multă bătaie de cap de învățătorii de elită și în școalele de model.

Dar ce se va face acolo, unde nu poate fi vorbă decât de modeste puteri și condițiuni foarte precare?

Un învățător, să zicem — mai puțin îndemnat în ale birocratismului, va ajunge, nu odată perplex, în mijlocul rubricilor anuarului său, mult prea sfecificate, pentru unele condițiuni ale vieții școlare din comuna sa izolată, unde cu greu se găsește un sfetnic pentru asemenea materie.

Alt neajuns, care se va reflecta asupra învățătorului, va fi, bunăoară frecventarea neregulată a școalei, din partea elevilor; starea higienică nesalutară, ș. a. ș. a., — iar anuarul va trebui să arate clipă cu clipă progresul în școală, *înaintarea* succesivă...

Dar dacă învățătorul nu poate ajunge la complectarea classelor, la șase, nici după mai mulți ani, — căci ajunge în conflict cu condițiunile locale? Procedarea, în asemenea cazuri, cu o rigoare strânsă, inexorabilă, de sigur n'ar fi nici în interesul învățământului nici în al școalei, nici în al învățătorului.

De-aceea, în consecința celor premise, autoritățile noastre inspectorale-școlare ar fi de dorit să se ocupe și preocupe îndeosebi de regularitatea urmării la școală, a elevilor obligați; — iar întrucât privește pregătirea învățătorilor, credem, că n'ar fi de prisos, să li-se explice în mod competent, modul de a folosi anuarul cu două limbi, astfel, ca să nu urmeze eventuale daune ori neajunsuri, fie pentru învățământ, fie pentru învățător.

O datorie cetățenească a tuturor este a se supune legilor. Astfel, și învățătorii nostri dela începutul anului școlar să-și iea în serios chemarea și îndatoririle legale, pe cari împlinindu-le, să nu uite tradiția strămoșască și caracterul religios-bisericesc al școalelor noastre și a misiunilor apostolești.

Discursul de deschidere

al d-ului vicepresident Virgil Onișu, citit la
adunarea generală a „Societății pentru fond
de teatru român”, ținută în Oravița la 15
August v. 1908.

II.

Însuflețirea — alimentată prin neînfrântul inițiator al Societății — s'a susținut cu o progresivă potolire timp de vre-o 12—17 ani. Iar când valurile entuziasmului rând pe rând s'au așezat și oamenii au început să-și dea samă mai calm asupra mijloacelor și scopului urmărit, — rezultatul a fost o răcire generală și o înstrăinare de Societate. Începură a se ridica glasuri în contra îndreptăririi de a fi a acestei societăți, care — se zicea — deplasează un capital însemnat din avuția noastră națională, pentru un scop himeric sau cel puțin prea îndepărtat, dacă nu chiar nerealizabil. Și apoi câte năcazuri și necesități culturale cu mult mai arzătoare avem noi — se zicea, — pentru care ar fi o binefacere dacă s'ar putea folosi de capitalul adunat de această societate fără rost. Și erau oameni, cari declarau pe față, că ar fi mai bine, ca Societatea să se desființeze și averea ei să treacă la Asociațiunea transilvană.

În această strâmtoare, cu scop de-a salva societatea noastră și de a-i justifica rostul de a fi, — s'a ridicat mai întâiu glasul aceluia, cari au urmărit cu dragoste evântul ei de până atunci, — și s'a cerut o nouă formulare a scopului ei, — mai corect: o altă explicare a literelor din statute, prin care să se justifice rostul ei de a fi și datorința neamului de a sprijini. Și am mulțumirea suferescă de-a fi fost unul dintre cei dintâi, care într'un articol special — era îmi pare la anul 1887 — am atras atenția Societății asupra acestui moment de a fi sau de a nu fi pentru ea, stăruind ca să lase chestia „edificiului” teatral pentru alte vremuri și deocamdată să stăruie pentru realizarea teatrului viu, — pentru miez, nu pentru găoace, pentru trupul însuflețit, nu pentru haina externă.

Ideea a prins rădăcini în public. Dar factorii conducători nu se puteau împrieteni cu ea. Tabăra nemulțumiților astfel creștea. Viața societății era amenințată a se stinge. Singurele licăriri de viață ale ei: adunările generale, încetează. Nu se mai găsesc centre românești, cari să se deschidă pentru cultul Thaliei române.

În această situație precară, — criza ajunsese la culme — părintele Societății noastre, care a fost Iosif Vulcan, o mută din centrul ei depărtat, la Brașov. Și cu această mutare se începe o era nouă în viața societății.

Era aceasta eră mai nouă a Societății noastre în care criza îndelungată s'a delăturat — aș putea-o caracteriza ca fiind era, în care conducerea societății nu se baricadează rigid între literile moarte ale conceptelor tradiționale, ci ținând samă de păreri și ne-

mulțumirile celor de bine din publicul nostru mare, căci fără de acest public nu putem exista și nu avem rost să existăm, — precum și de dorințele juste și executabile ce s'au ivit, — a părăsit încetul cu încetul în frunte cu venerabilul nostru fost president murii chinezește ai „zidirii teatrului” și după câțiva ani de tranziție, la 1903, anul unei epoci noue în viața societății, s'au putut începe lucrările pregătitoare pentru înființarea viitorului teatru românesc, un teatru deocamdată nelegat de un local anumit și propriu, pribeag, ca și felul de traiu al neamurilor, cari încep a se înfiripa, ca un cult al artei nu sub bolți arcuite pe colonne incremenite în marmoră, ci — ca să zică așa — sub cerul liber!

Cu anul 1903 s'au început pentru Societatea pentru fond de teatru român anii muncii de pioner. Abia de 5 ani încoace am luat și noi în mână sapa și ciocanul, ca să durăm calea pentru viitorul teatru românesc.

Stadiul acesta al dezvoltării noastre trebuie să-l fixăm bine, ca să nu fim rău înțeleși în stăruința noastră și să nu ni se ceară lucruri, a căror realizare este rezervată viitorului, ce ni-l vom croi prin sudoarea feții noastre.

— Ce am făcut până acuma în epoca aceasta din urmă?

Nu avem repertoriu pentru teatru, nu avem actori ni-se pierd cântecele naționale — ni-s'a strigat. Am publicat deci premii pentru piese originale potrivite, am făcut traduceri și localizări de piese din alte limbi și am înghebat din ele o mică bibliotecă teatrală, care-și face cursul ei de dezvoltare. Am dat burse și ajutoare pentru tineri cu aptitudini pentru teatru și ne mândrim, că cu sprijinul nostru s'a făcut Zaharia Bărseanu aceea ce este și că cu ajutorul nostru va deveni dl Aurel P. Bănuțiu aceea ce dorim cu toții să fie. Am premiat prima colecție de melodii originale de muzică populară românească, făcându-i cu puțință dlui Tiberiu Brediceanu publicarea ei și ne-am îngrijit, ca colectarea de melodii să se continue în mod sistematic prin fonograful brevetat și întocmit în special pentru astfel de colectări folclorice. Și pe lângă toate acestea am încurajat din cât am putut mișcarea teatrală a diletanților noștri, urmărindu-i an de an cu cea mai încordată atențiune.

Activitatea aceasta inițială în munca de pioneri a teatrului viitor — începând cu anul proxim va trebui să crească și să se stabilească în mod definitiv, căpătând și mai multă unitate în mersul ei.

— Ceea-ce am cercat de atâtea ori, pentru ce am cheltuit înzădar atâtea stăruință: ca să angajăm toate centrele periferiale pentru scopurile urmărite de Societatea noastră, — va începe a se realiza de acum.

Din angajarea unui director artistic al Societății noastre, om cu pregătire specială în de-ale teatrului cu dragoste de muncă și cunoscător al relațiilor de pe la noi, — sperăm că ne va succeda a reinvia treptat în tot mai multe centre românești interesul pentru

teatru, organizând și întemeind teatrul nostru de diletanți de azi și perfecționându-l prin exemplul viu și prin povețele pricepute ale noului nostru director artistic. Astfel sperăm a ne crește publicul pentru teatru, care va să vină când vremea se va împlini.

În stadiul actual al evoluțiunii noastre ni-se impune deci stăruință și îndelungă răbdare în calea ce ne-am croit. Vor trece ani de zile și dacă vom munci cu încredere în viitor, atunci vom pregăti terenul în toate privințele pentru etapa proximală, care va fi un teatru ambulant cu o trupă de artiști de profesie. A cere azi dela noi înghetarea acestei trupe, înșamnă a nu cunoaște chestiunea. Când ne vom fi pregătit reperitoriul teatral necesar, când vom fi adunat un material bogat de muzică populară, când ne vom fi format un public mare și bine pregătit pentru gustarea estetică a teatrului, și când vom dispune de mijloace bănești îndoite, atunci, numai atunci va fi sosit timpul îngerii unei trupe de artiști de profesie.

Până atunci să nu se aștepte dela noi surprinderi, să nu se ceară falfăiri de steaguri cu devize nouă, nici întreprinderi riscate puse în lumină bengalică. Mai cu seamă că astfel de producții reclamă de obicei bani mulți, — iar noi ținem să nu cheltuim avutul nostru, ci folosind cu măsură venitele noastre, să sporim an cu an frumosul capital adunat, din care să va înființa odată teatrul național. E timpul să înțelegă și ceice ne tot judecă fără de-a pune umărul la munca noastră, — că stăruința noastră fără de șgomot și fără de reclamă nu este trândăvie și că ne-am tras bine seamă cu aceea ce vrem și mai cu samă cu aceea ce ne este pentru acum bine să vrem.

În credința, că și D-Voastră, cari v'ați întrunit la această adunare generală, împărtășiți aceste vederi, cari nu sunt numai ale mele, ci ale întregului comitet și că ne veți da tot sprijinul ca să stăruim și mai departe în munca noastră de până acum și în direcția indicată de mine, — Vă salut cu dragoste frățască.

Emil

sau

Despre educațiune

de

J. J. Rousseau,

traduse de

Ican Ardelean învățător.

Cartea I.

— Urmare. —

M'am nizuit a face numai atâta față de toate acele greutăți, pe cari le-am întâmpinat în cale-mi. Ca să nu sporesc conținutul cărții mele înzadar, m'am nizuit a stabili numai acele principii fundamentale, acărora adevăr e foarte evident. În ce privește însă acele principii, cari sunt avizate la demonstrări, acelea le-am aplicat sau la Emil sau la alte exemple. În legătură cu aceste am arătat în special și general,

în ce mod se pot realiza principiile stabilite de mine. Acesta e cel puțin scopul, pe care am intențiunea a-l urmări. E dreptul cetitorului de a calcula aceea, că intrucât mi-a succed mie aceea.

De aci provine, că la început am făcut foarte puțină amintire despre Emil; fiindcă e de sine înțeles, că aceste sunt primele păreri relative la cauza educațiunii — cu toate că contrazic celor deja obicinuite — sunt așa de certe, intrucât numai omul orb nu poate să vadă ființa logică a acelora. Dar cu cât mai tare progrez, cu atât mai mult se va deosebi elevul meu de al vostru și va fi condus de alte idei. Mai târziu apoi se va ivi mai adese-ori la locul destinat și în sfârșit nu-l voi pierde nici un minut dinaintea ochilor mei până atunci, până când prezența mea va fi superflua pentru dânsul.

Cu aceasta ocaziune nu voi vorbi despre calitățile învățătorului bun, fără numai le presupun; ci îmi închipuiesc a fi și eu binecuvântat cu astfel de calități. Îndecursul cetirei din opul meu veți vedea, cât de afabil sunt în această privință față de mine însumi.

Nu mai atâta mai observ, că educătorul contra părerilor publice, trebuie să fie tînăr, și încă așa de tînăr, cum numai poate fi un om cu deplină pricepere.

Din parte-mi aș dori aceea, ca educătorul însuși să fie copil, dacă aceasta e posibil; atunci elevul ar avea soț la jucăriile sale și în decursul petrecerii i-ar putea câștiga deplină încredere. Întră cei crescuți și tineri se află mai puține cauze comune, cari să-i intereseze deopotrivă, stau cu mult mai departe unul de altul, fără-ca între ei să eziste legături de tot amicabile. Copiii se arată une-ori, că au alipire către cei bătrâni, dar în realitate nu-i iubesc pe aceia în veci.

Dela educător pretind să fi educat oarecând pe cineva. Aceasta e o pretensiune teribilă, pentru că un om poate îndeplini numai o creștere. Dacă s'ar recere dela dânsul să dea două creșteri reușite, cu ce drept am primi-o dela dânsul cea diptăiu?

După mai multe esperințe însă să poate aștepta o procedură mai corectă, dar cine odată această chemare a sa a îndeplinit-o cu demnitate, așa, că a simțit toate greutățile împreunate cu aceasta, acela nu curând va cercă să fie și a două-oară învățător; dacă însă prima dată nu a corespuns tuturor necesităților, atunci chiar nu e recomandabilă funcționarea lui din nou.

E mare deosebire însă recunosc, a urmări un om tînăr în patru ani, sau a-l călăuzi în decurs de douăzeci și cinci. Voi atunci aplicați învățător pe lângă copilul vostru, când deja e mare; eu însă aș pretinde, ca înainte de naștere să dispună cu așa ceva. Omul vostru în decurs de un deceniu își schimbă elevii de 2-3 ori, al meu rămâne pentru totdeauna pe lângă unul și nu face strămutări, ca cu ceva marfă. Voi faceți deosebire între învățător și educător; din nou o nerozire! Faceți voi deosebire oare între elev și discipul? Copilul trebuie să cunoască numai un fel de știință: datorințele omenești. Aceasta știință e unica, și orice a zis Xenophon despre educațiunea personală, aceea

pentru totdeauna va rămânea indivizibilă. De altcum împărtășitorul acestei științe îmi place a-l numi mai mult maflistru („gouverneur“), ca învățător, pentru că nu e atât învățare, ci conducere, nu predarea legilor nu regulilor, ci e esențial aflarea aceloră.

Dacă cu atâta băgare de seamă trebuie să alegem conducătorul, doară și el are dreptul a alege în elevi, mai ales atunci, când e vorba de arătarea elevului de model. Aceasta alegere nu are influință nici asupra talentului vreunui copil, și nici asupra caracterului, pentru că aceste însușiri le putem calcula numai mai târziu, și fiindcă eu aleg educător încă înainte de naștere. Dacă aş putea alege liber, a-și alege numai cu capacitate medie, de acela, de care îmi închipuesc elevul meu. Numai oamenii de rând au lipsă de educațiune, ca la exemplul lor să se îndrepte toți aceia, cari stau la o treaptă ca dânsul; ceilalți se educă ei înșiși.

Clima nu e indiferentă față de educațiunea ome-nească; numai sub zona stâmpărată putem să fim ceea, ce trebuie să fim. Sub zonele mai îndepărtate regresul e cu mult mai mare. Omul nu e construit după modul plantelor și nu e legat de lanul nașterii sale, ca aceste la locul lor de sădire. Însă acela, care din o zonă trece în altă, e silit a face de douăori atâta cale, ca acela, care pleacă din punctul de mijloc către cele mai îndepărtate zone.

Să presupunem însă, că locuitorul zonei stâmpărate va călători cele două zone îndepărtate, încă și în cazul acela are avantaj; pentru că prin aceasta se împărtășește, chiar de atâta ca acela, care merge dela un pol până la celalalt, totuși numai pe jumătate se transformă structura corporală naturală, ca a celuiialt. Un francez d. e. întocmai așa va trăi în Guinea, ca în Lapplandia; dar un negru nu va putea trăi întocmai așa în Tornea, ca în Beimul samoied. Afară de aceea, așa se vede, că construcțiunea creierilor e mai puțin perfectă în tropicele depărtate. Nici negrii, și nici lapplandezii nu sunt așa capacitați, ca europenii. Dacă voesc aceea, ca elevul meu să poată trăi în oricare parte a pământului, trebuie să-l alegem din zona stâmpărată d. e. Franța.

Oamenii din părțile nordice cu toate-că pământul e mai puțin fructifer, consumă mai mult; cei din părțile sudice, cu toate-că pământul e roditor, mănâncă mai puțin. De aici se naște o nouă deosebire, adecă cea că cei dintâi sunt muncitorii, cei din urmă mai iscusitori. Societatea în unul și același loc ne zugrăvește tot acela tablou al deosebirii între cei bogați și săraci. Aceia locuiesc solul productifer, aceștia ținuturi aproape deșerte.

Săracul nu are lipsă de educațiune, dela poziția ce ocupă au o educațiune mai mult din sală, pe care nu o pot înlocui cu alta; din contră educațiunea celor bogați nu corespunde nici pentru ei, și nici pentru semenii lor. Dealtcum educațiunea reală trebuie să pregătească omul pentru aceea, ca să se știe acomoda tuturor împrejurărilor de viață. Din aceasta cauză e

mai puțin corectă procedura de a educă pe sărac de bogat, ca pe bogat de sărac; pentru că dacă calculăm numărul acestor oameni de două categorii, numai decât ne vom convinge, că numărul celor ajunși săraci e mai mare, ca acelor norocoși. Să alegem deci bogat, atunci cel puțin putem fi siguri, că am instruat mai mult cu un om, pe când cel sărac și de sine poate să devină om.

Tot din aceasta cauză nu mă interesează, dacă Emil va fi din viță bogată; cel puțin așa s'a micșora cu unul jertfa celor închipuiți și superbi.

Emil e copil orfan; întru ajungerea scopului nu e absolut necesar, să aibă tată și mamă. Primind datorințele aceloră e conștient, să am și drepturile aceloră. Pe părinți trebuie să-i stimeze, mie însă să se supună. Aceasta e prima, sau mai bine zis unica condițiune a mea.

Emanând din aceasta, trebuie și aceea să observ, că fără învoirea noastră nici când să nu ne despartă unul de altul. Condițiunea aceasta e foarte însemnată, în așa mod, că din parte-mi a-și recomandă, ca elevul și educatorul să se privească nedespărțibili și încă întru atâta, că soartea lor să o conzidere în veci de obiect comun („objet commun“). Indatăce prevăd momentul despărțirii, pe care în viitorul îndepărtat îl crede cu totdeadinsul, indată să pot conzideră de străini. Fiecarele își plămuește apoi sistemul său, că amândoi ocupându-se cu viitorul lor, vor rămânea numai cu desconziderare unul lângă altul. Elevul conzideră pe învățătorul său ca chinuitorul ăinerilor, acesta iar viceversa susține de o sarcină grea pe elevii săi, și abia așteaptă momentul, când poate să se scape de dânsii. În felul acesta amândoi ard de dorul de-a se scăpa cât mai iute unul de alții și neexistând între dânsii nici o dragoste, acesta chiar așa nu are aplicare spre instruire, cu celalalt spre însușirea cunoștințelor.

Dar dacă se conzideră astfel, ca ceice pentru totdeauna trebuie să rămână împreună, atunci se vor nizu a câștiga simpatia unul altuia și de aci într'adevăr se vor iubi unul pe altul. Elevul va urmă foarte bucurios sfaturile fiitorului amic; acesta însă se va interesă de aceea creștere, care îi va aduce rod mai târziu și cu cât e mai mare valoarea forțelor de viață, cu atât s'a câștigat mai mare capital pentru bătrânețe.

Afără de condițiunile sus amintite mai observ, încă și aceea, că elevul meu să fie corpulent, musculos și pe deplin sănătos. Tata nu poate alege și nici nu e iertat a face deosebire între copiii săi; fiecare fiind de o potrivă zămislirea lui e dator a-i îngriji și iubi de o potrivă. Chiar urâți sau frumoși, debili sau sănătoși să fie, fiecarele e incredințat lui, despre care e dator a da seamă, pentru că căsătoria e de-a se privi ca un contract făcut numai între membrii căsătorii ei și cu natura.

Dar dacă cineva primește o astfel de datorință, cu care l-a însărcinat natura, înainte de toate trebuie să se îngrijească de astfel de mijloace, cari fac posi-

bilă realizarea aceleia, la din contră e responsabil și pentru aceea, ce absolut nu a putut îndeplini. Acela care primește spre educare un copil bolnav, afacerile educațiunii le schimbă cu îngrijirile unui supraveghetor de bolnavi; își pierde timpul cu aceea, ca să susțină o viață de altcum nefolositoare, pe când ar trebui să împrumute o mai mare valoare demnității de viață; afară de aceea se expune la acele neplăceri, ca nu cumva să moară sub mâinile lui, mama necăjită îl consideră ca căuzătorul morții lui.

Eu încă nici atunci n'ași primi elev bolnav, când a-și fi pe deplin sigur, că va trăi 80 de ani. Nu-mi trebuie astfel de elev, care încontinuu e spre greomântul său propriu și a altora, care în veci și în special se ocupă numai cu susținerea vieții sale și acui corpul e debil, împiedecă dezvoltarea spirituală. Rezultatul ostenelelor mele ar fi numai acela, că societatea a și lipsi-o în loc de o persoană, cu două. Ocupese cu el alții, cari au mai multă abilitate în exercitarea astorfel de compătimiri; dar eu nu am aceea plăcere, ca să învăț a trăi o ființă, care neîntrerupt să luptă cu moartea.

E cuvântul corp să intre în sufletul său, are lipsă de putere. Servitorul bun înainte de toate trebuie să fie corpulent. E știut, că sucurile prea abundante de viață irită senzurile și cu timpul poate să nimească și corpul cel mai tare; dar reținerea („macérations“), foamea aduce cu sine tot acela, înse din cauze de concentrare. Cu cât e mai debil corpul, dispune mai mult, cu cât e mai tare, cu atât se supune mai mult. Toate patimile senzuale sunt femești, sunt concentrate mai mult în oamenii moleși, pentru că aceștia nefiind în stare a-și îndeplini poftele lor, cu atât mai tare se irită prin trănsele.

Corpul debil slăbește și sufletul. De aici e apoi pierderea lecuirilor acelei măestrii, cari sunt cu mult mai periculoase pentru omenime, ca suma tuturor boalelor vindecate prin trănsele. Eu cel puțin nu cunosc boale de acele, de cari să ne fi scăpat medicii dar atâta știu, că ei sunt cauzătorii celor mai multe boale sufletești: adică slăbiciuni, frice, credulității și umidității. Și dacă și vindecă corpul, omoară curajul, sufletul. Ce valoare au acei oameni morți, pe cari ei au adus la viață? Oameni ne trebuiesc și de atari să vedem ieșind din mâinile medicilor.

Lecuirea e modă, la noi și trebuie să fie atare bună de distracție pentru acei oameni fără de lucru trântori, cari neștiind cu ce pierde timpul, fără numai cu susținerea lor în viață. Dacă acești nenorociți se nașteau de nemuritori, ar fi cele mai neferice ființe ale lumii. Acea viață, de pierderea cărora nu ar trebui să aibă teamă, pentru dânsii nu ar avea nici o valoare. Acești oameni nu pot fi fără medici, pentru că trebuie să fie, cine să le amenințe viața, ca să aibă apoi cu cei seduce și ca să le câștige în fiecare zi aceea unica bucurie, pentru care încă sunt tineri, adică aceea, că încă nu au murit.

Cărți aprobate.

ABC prima carte de cetire de Iosif Moldovan și consoții, *A doua carte de cetire* de Iuliu Groșforean și consoții, și *A treia carte de cetire* de Nicolae Ștef și consoții au obținut aprobarea ministerială sub Nr. 103031/908.

Curs practic de Geografie și Constituție de R. Vuia, aprobată prin rezoluțiunea ministerială Nr. 103632/1908.

Aviz!

Se aduce la cunoștința d-lor preoții și învățători, că „Anuarul“ este gata tipărit. Rugăm pe ceice vor comanda din el, a ne indica pentru câți elevi are lipsă.

Prețul pentru 80 elevi costă 5 cor., pentru 120 6 cor., iar pentru 160 7 coroane.

Comandele a se face dela:

Tipografia diecezană,
Arad str. Bathyányi nr. 2.

CRONICA.

Îmbulzeală mare la școlile din Blaj ne aduce vestea unele ziare. S'au înscris 520 elevi în liceul gimnaziu. În clasa VII a fost primit maximul de 68, respinși fiind 14; tot respinși au fost din lipsa de loc și conform dispozițiilor regulamentului mai mulți tineri, pentru clasa V-a.

Tinerii caută școala și nu pot încăpea în ea.

Colecțiunea de predici a profesorilor Dr. T. Tarnovschi și Dr. E. Voitschi, iluștrii profesori dela universitatea din Cernăuți, va apărea în Tipografia diecezană din Caransebeș în a II. ediție, sub îngrijirea elevului lor Dr. Dimitrie Cioloca. Opu! va costă din 3 tomuri, à 5 cor., așadară la un loc 15 cor., pentru abonenți și 18 cor., afară de abonament. Opu! se va pune sub tipar îndată ce d'n abonațiile se vor asigura speșele tiparului. Abonamentele, cari se primesc numai pentru opul întreg, au a se anunța numai până în 15/28 Septemvrie a. c. la Domnul Dr. Dimitrie Cioloca profesor în Caransebeș. Conziderând, că aceste predici îndată după apariția lor s'au fost epuizat, așa că deja după 1 an ele nu s'au mai aflat pe piața de cărți, apoi că numai dela apariția în a doua ediție a lor depinde tipărirea și a celor tomuri referitoare la sărbătoarea și diferite alte ocaziuni, recomandăm cu căldură clerului nostru abonarea opului.

Meseriașii recunoscători. În ședința de Joi (3 Septem. n. c.), comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“, luând act de mulțămita consistenței diecezan din Caransebeș pentru condolențele adresate de meseriașii din Sibiu din privilegiul morții bunului arhieru Nicolae Popea, comitetul cu considerare la faptul, că P. S. Sa și-a testat o mare parte a averii pentru clasa meseriașilor și cu conziderare la împrejurarea, că P. S. Sa a fost nașul steagului Reuniunii și unul din cei mai calzi sprijinitori ai ei, hotărîre a luat ca „fondul episcopului Nicolae Popea pentru masa învățăcelor“. Tot în aceea ședință comitetul a luat act cu mulțămita de darul de 20 cor. făcut acestui fond de Preacuvioșia

Sa dl vicar Vasile Mangra din Oradea-mare in loc de cunună peritoare pe cosciugul blândului episcop Nicolae Popea.

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace au mai dăruit: Ștefan Moga, măestru franzelar, soția sa Ana și copii lor Eugenia, Aurelia, Ștefan, Lucreția, Remus și Livius, dela toți 2 cor.; Dr. N. Regman, prof. preparand, Caransebeș, 20 bani; Toma Giurgiu, par. în Purcăreni, 1 cor.; dna Livia Dr. Crăciunescu, 30 bani; Gligorie Boldea, locot. Cluj, 50 bani; Ana Moldovan, în amintirea răposatei sale mătușe Elena Muntean n. Moldovan 1 cor., și neconsolatul Ioan Mircea, paroh în Richșdorf, în amintirea soției sale Sofia n. Renghea, 5 cor.

Cronică bibliografică.

Istoria pentru copii de Vasile Balintescu, învățător superior, Cernăuți 1908. Broșura I și II. Prețul unei broșure 80 fil. Cuprind povestiri pentru copii, despre animale, anutimpuri și a.

Cartea *stuparilor săteni de Romul Simu*, ed. II. Sibiu. Nr. 6 Biblioteca Reun. Rom. de Agr.cultură. Cu mai multe ilustrații în text.

Nr. 365 *Povești de Virgil Caraiivan*. Editura „Biblioteca pentru toți”, care numără toate operele de valoare ale scriitorilor noștri populari mai vechi, a ținut să aibă tot ce se produce mai de valoare în acest gen, de către generațiile de astăzi. D. Virgil Caraiivan face parte din pleiada de scriitori tineri, cari s'au manifestat cu atâta putere și bogăție în timpul din urmă. Adânc cunoscător al literaturii noastre populare, cât și a literaturilor similare streine, om cult, stăpânind limba românească în cea mai frumoasă formă a ei, domnia-sa a prelucrat poveștile noastre în așa fel, că ne-a dat adevărate bucați de literatură înaltă, putând fi cetite cu folos de către ori și cine. Domnia-sa, în alcătuirea acestui gen popular, a întrebuintat un nou sistem, împodobind scheletul basmelor și snoavelor cu observații și caracterizări personale, făcute cu mult talent și cu o adevărată pătrundere psihologică. Fiind născut dintr'o familie de răzeși moldoveni, domnia-sa a trăit și simțit adevărata viață românească din frumoasele noastre sate, ca apoi cu un spirit de observație și de umorist fin, ce-i este caracteristic, să ne prescrie viața aceia de petreceri și obiceiuri românești, în toate poveștile d-sale, pe lângă avântul de înaltă poezie ce se mai desface din ele. D. Virgil Caraiivan este considerat între fruntașii prozei populare, ceea-ce va face de sigur, ca acest nou volum de povești să fie cetit cu plăcere și c'un deosebit interes. Prețul volumului 30 bani. De vânzare la Librăria Alcalay și la toate librăriile din țară.

Anunț literar Păr. D. Voniga din Gyirok, vestește tuturor celor interesați, că opul său: „Parenese sau cuvântări pentru toate ocaziunile ce obvin în oficiul pastoral al preotului” va apărea în curând și celor abonați li-se va expedia cam pe la finea lunii Sept. Totodată roagă pe acei On. Dni preoți cari încă n'au răspuns apelului de abonare să trimită declarația ce li-sa trimis, cu atât mai vărtos, că opul fiind mai ocluminos decât cum s'a contemplat după apariție se va vinde ca preț mai cercat decât cel determinat în declarațiunile de abonament. Prețul se trimete ulterior, adecă după primirea opului abonat.

„Familia Română” revistă ilustrată apare în fiecare săptămână cu un bogat cuprins literar și distractiv (sfaturi, Curierul Modei, ghicitori.)

Abonații noi pot primi toate numerele dela început Abonamentul e de 10 coroane pe un an.

Adresa: Budapesta V. Strada Csáky 23.

Nr. 228, 490, 654, 756/908

Concurs.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român” publică concurs pentru următoarele știpendii.

1. Un știpendiu de K 80. - din fundațiunea *M. Răureanu* pentru elevii de naționalitate română cari urmează școalele secundare din Ungaria.
2. Un știpendiu de K 40. - din fundațiunea *Emil Dionisiu Bașiota Moțiu Dimbul din Abrud* pentru elevii de naționalitate română din Munții apuseni sau districtul Năsăudului, cari urmează școalele secundare (gimnaziu sau școală reală) din patrie. Vor fi preferiți tinerii descendenți din familia Bașiota fără considerare ținutul de unde sunt originari.

3. Două știpendii de câte K 300. - din fundațiunea *Ioan Petran* pentru studenți universitari de naționalitate română, cari urmează la una din facultățile universitare din Cluj.

Cei împărtașiți cu știpendii vor fi obligați a participa la masa studenților academici din Cluj.

Cererile pentru obținerea acestor știpendii se depun înaintă comitetul central al Asociațiunii în Sibiu (Nagyszeben) strada Morii Nr. 6. până la 1 Octombrie n. a. c. însoțite de următoarele acte:

- Certificat de paupertate.
- Certificat de ștudiu în original sau în copie legalizată (la universitari index).
- Certificat de botez.
- Ceice reflectează la știpendiul Bașiota și prezentă și eventuale documente de înrudire.

Cererile intrate după terminul de 1 Octombrie nu vor fi luate în considerare.

Sibiu, din din ședința comitetului central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român ținută în 25 Iunie și 22 August 1908.

Ioșif Sterca Șulț

În urma ordinațiunei Ven. Consistor din 30 Iunie 1907 Nr. 1832/B, pentru îndeplinirea parohiei vacante de *clasa III* din *Satulbarbă*, pprezviteratul Ortodox mari, din nou se escrie concurs cu termin de alegere pe *12/25 Octombrie* a. c.

Emolumentele sunt: 1. Pământ arător și livadă 24 jugh., catastrale. 2. Dela 65 nre de case câte o vică de bucate, ori 2 cor., bani. 3. Doi orgi de lemn până când există pădurea comunei. 4. Ștolile îndalțate și anume: Înurmântare mare 6-10 cor., înurmântare mică 2 cor., dela maslu 2 cor., liturgie vată 1 cor., feștanie 60 fil., botez 80 fil., curamie 1 cor. Pomenirea morților în postul mare 1 coroană. Dreptul de pășunat pentru 10 vite. Intregirea știpendii din partea înaltului guvern, care face 370 cor. fil., pentru preoții fără 8 clase și 1170 cor., pentru preoții cu 8 clase.

Deoarece casă parohială nu este, până ce va zidi aceasta, alesul va locul în casă cu chirie pe spesele bisericești.

Contribuțiunea ezarială după pământul parohial o va solvi preotul alegând.

Doritorii de a ocupa aceasta parohie, au să-și înainteze recursele lor instruite conform dispozițiilor din Regulament până la 10/23 Octomvrie a. c., având până la alegere a se prezintă în vre-o Duminecă ori sârbătoare în s. biserică din Satulbarbă, spre a-și arată desteritatea în cele rituale.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Toma Păcala* protoprezviter gr.-or.

—□— 1—3

Se escrie concurs pe stațiunea învățătorească dela clasele superioare din *Alioș*, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următoarele: 1. In bani 816 cor. 2. In prețul lemnelor va primi 120 cor., 2 lanțe de pământ a cărui usufruct sa prețul în 64 cor. Dela înmormântări unde va fi poflii 1 cor. Locuință acomodată cu supraedificate, jumătate din grădina școalei, podrumul îl vor folosi învățatori în părți egale. Cel ales are să solvească contribuția și după pământul ce folosește. Cvinvenalele se vor cere dela stat. Pentru încălzitul și curățrea salelor de învățământ se va îngriji comitetul.

Cei-ce vor se reflecteze la acest post, se vor arată în vre-o Duminecă ori sârbătoare în s. biserică din *Alioș*, spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic.

Alioș, la 25 August (7 Sept.) 1908.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Ioan Cimponeriu* adm. pprezviter.

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătorească dela școala gr. or. rom. din *Mădaras*, pprezviteratul *Tincei*, devenit vacant prin abzicerea fostului învățator, se publică concurs cu termin de alegere pe 30 Sept. (13 Oct.) a. c.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. Salar în bani gata 284 cor. 2. Relut pentru lemne 108 cor. 3. 16 cubule grâu în preț de 176 cor. 4. 7 cubule cucuruz în preț de 56 cor. 5. 3 jugh. catastrale 1127□ pământ arător și 1 jugh. livadă prețuit în 144 cor. 6. Una cânepiște 8 cor. 7. Competința de pășune 24 cor. Locuință liberă cu intravilan de 661□ Pentru încălzirea salei de învățământ să îngrijește comuna bisericească.

Învățătorul ales va avea să provadă cantoratul precum și instruirea elevilor școalei de repetițiune fără altă remunerațiune. Ștolele cantonale usuate: dela mort mare 3 cor. cu liturgie 4 cor., dela mort mic, cununie și maslu câte 80 fileri.

Cvinvenalul îl va primi numai după 5 ani de serviciu prestați în comună.

Recurenții sunt pofliți a-și trimitte recursele lor, instruite conform regulamentului școlar și adresate

com. par. din *Mădaras*, P. On. Oficiu pprezviteral din *Méskerék* și a se prezintă în s. biserică, spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic.

Mădaras, la 24 August (6 Sep.) 1908.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu mine: *Nicolae Roxin* pprezviter.

—□— 2—3

În virtutea rezoluțiunei Venerabilului Consistor din *Oradea* mare de sub Nr. 1348/B. pentru îndeplinirea parohiilor vacante din protopopiatul *Beliului*, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare.

1. *Bochia* cu filia *Benești*, de clasă III, dotațiunea costă din câte 1. măsură cucuruz ca bir dela 90. case; ștolele îndatinate și întregirea dotațiunei dela stat.

2. *Hășmaș* cu filia *B. Urvicș*, emolumintele pământ de 8. cubule; câte o zi de lucru; ștolele uzuat și întregirea dotațiunei dela stat parohia de clasă II.

3. *Măvăuș* cu filia *Secaciu*, parohia e de clasă III. dotațiunea este: pământ de 8. cubule; bir dela 110. căși câte o brădie cucuruz, ștolele îndatinate și întregirea dotațiunei din vistierea statului.

Reflectanții au a-și înaintă recursele instruite conform prescrișelor din Regulamentul pentru parohii la subscrișul în *F. Györös* având a se prezintă la sf. biserică pentru a-și arată desteritățile în cele rituale și pentru a predică. De locuințe să vor îngriji cei aleși.

Pentru comitetele parohiali:

Petru Serbu protopopul trac. *Beliu*.

—□— 3—3

Pentru îndeplinirea următoarelor stațiuni învățătorești, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare.

1. *Archiș*, salarul în bani 300 cor. 12. șinice bucate: 126. cor. 4. jug. pământ: 80. cor. 4 orgii lemne pentru învățator: 64 cor. pentru repetiție: 30 cor. curățitul școalei, scripturistica și conferința: 32 cor.

2. *Carasău*, în bani 280 cor. 4. orgii lemne 90 cor. 12. cubule bucate 120 cor. 3. jug. pământ 82 cor.

3. *Dumbrăvița* 500 cor.

4. *Rohani*, salar 600 cor.

5. *Susag*, în bani 440 cor. 20 cubule bucate 200 cor.

6. *Tagadău* în bani 100. cor. 8. jug. pământ.

Recurenții au a se prezintă la sf. biserică spre a cântă, ear devenind aleși vor beneficia de locuințe corespunzătoare, de stolele cantonale îndatinate, ear pentru întregirea salarelor se va recurge la stat. Recurșele să se trimită la subscrișul în *F. Györös*.

Petru Serbu protopopul trac. *Beliu*.

—□— 3—3

Telefon Nrul 266.



Telefon Nrul 266,

Tipografia Diecezană

se recomandă a execută tot felul de lucrări tipografice, ce se țin de această branșă, și anume:

Opuri și broșuri

Invitări, Bilete de logodnă după dorință și în culori, Bilanțuri, Anunțuri funebrele, Statute, Libele, Circulare, Afișe, Bilete de cununie după dorință, Bilete de intrare, Cărți de vizită diferite formate, Menu, Plicuri cu firmă, Obligațiuni, Diferite tipărituri pentru bănci, etc. etc. : precum și **NOTE MUZICALE** pentru cor, pian, violină, cari se efectuesc prompt și în cel mai scurt timp.

Prețuri curente.

TIPOGRAFIA DIECEZANĂ
ARAD, St. Batthyányi Nr. 2.

Lângă Conzistorul gr.-or. rom.

Telefon Nrul 266.



Telefon Nrul 266.